

## บทที่ 5

### การสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี เทศบาลตำบลดอนหัวฬ่อ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ประชากรที่ใช้คือ คณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลตำบลดอนหัวฬ่อ จำนวน 81 คน เครื่องที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

#### สรุปผลการวิจัย

##### ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี และมีสถานภาพสมรส มากที่สุด จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา พบว่าส่วนมากจะประกอบอาชีพรับจ้าง/ พนักงานบริษัท และมีตำแหน่งในคณะกรรมการชุมชน

##### ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี

จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี เทศบาลตำบลดอนหัวฬ่อ ในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นอันดับแรก รองมาคือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ

##### เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี

ผลการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี เทศบาลตำบลดอนหัวฬ่อ พบว่า ในภาพรวมระดับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่าง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี โดยจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ วุฒิการศึกษา อาชีพ และตำแหน่ง มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี เทศบาลตำบลดอนหัวฬ่อไม่แตกต่างกัน

## อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี เทศบาลตำบลคอนหัวฟ่อ ภาพรวมระดับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผลเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากเทศบาลตำบลคอนหัวฟ่อ จะเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้ามาตรวจสอบผลการดำเนินงานต่าง ๆ ของเทศบาลได้ และมีการแต่งตั้งกรรมการชุมชนหรือตัวแทนชุมชนเข้ามาตรวจสอบ และสอดคล้องกับแนวคิดของ เจมส์ คีค ปิ่นทอง (2527, หน้า 10) ได้แบ่งขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้เป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการค้นปัญหา และสาเหตุของปัญหา 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม 3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ขัดแย้งกับ ทศพล มุ่งประสงค์ธนา (2546) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาประจำปี 2545 ของเทศบาลบางละมุง จังหวัดชลบุรี ซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนที่มากที่สุดเป็นอันดับแรกคือ การมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินงาน อันดับสองคือ การมีส่วนร่วมในด้านการวางแผน อันดับสามคือ การมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจ อันดับสี่คือ การมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผลและติดตามการดำเนินงาน และในภาพรวมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาประจำปี 2545 อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี เทศบาลตำบลคอนหัวฟ่อ โดยภาพรวมระดับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

เพศ พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีเพศต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากเทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและส่วนหนึ่งแผนพัฒนาเทศบาลต้องมาจากแผนชุมชนและอีกประการหนึ่ง เรื่องสิทธิระหว่างเพศชายกับเพศหญิงทุกวันนี้เท่าเทียมกันแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตา จิตรตั้งตรง (2550) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549 - 2551) เทศบาลเมืองจันทบุรี พบว่า เพศ อายุ สถานภาพสมรสและอาชีพไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

อายุ พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ไม่แตกต่างกัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาไม่มีผลกับอายุ อาจเป็นเพราะทุกคนอยากจะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองอย่างจริงจัง ซึ่งอายุน้อยก็อยู่ในช่วงกำลังไฟแรงที่มุ่งมั่นที่อยากจะพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้เจริญก้าวหน้า และผู้ที่มีอายุมากอาจจะเป็นวัยที่ทำงานมาแล้วมีประสบการณ์มากมาย จึงอยากจะใช้ประสบการณ์เหล่านั้นมาพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับ ขนิษฐา ศรีนนท์ (2542) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการวางแผนพัฒนาเทศบาลนครนนทบุรี พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ การศึกษารายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลนครนนทบุรี

สถานภาพ พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีสถานภาพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ไม่แตกต่างกัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานภาพต่าง ๆ ของคณะกรรมการชุมชนไม่มีผลกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ซึ่งอาจเป็นเพราะทุกคนมีความจริงใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมจึงทำให้ไม่ว่าสถานภาพโสดหรือสมรสไม่มีผลและครอบครัวคงเข้าใจดีว่าการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี จะทำให้ชุมชนและครอบครัวมีสภาพที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาริยา บุญเปลื้อง ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยด้านเพศ สถานภาพสมรส รายได้ ตำแหน่ง จำนวนครั้งที่เคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำชาวไทยพื้นราบและผู้นำชาวไทยภูเขา

วุฒิการศึกษา พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ไม่แตกต่างกัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะกรรมการชุมชนตั้งใจที่จะใช้ความรู้ที่ได้ศึกษามาและใช้ประสบการณ์ของตนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ขนิษฐา ศรีนนท์ (2542) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการวางแผนพัฒนาเทศบาลนครนนทบุรี พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาล

อาชีพ พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ไม่แตกต่างกัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะกรรมการชุมชนทุกอาชีพต่างก็มีความตั้งใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา เพราะอาจมีความสำคัญในการวางแผนแตกต่างกันไป ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ สุกชัย ตรีทศ (2546) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองชลบุรี พบว่า อยู่ใน

ระดับปานกลาง ปัจจัยด้านอาชีพ ซึ่งจากการทดสอบความแตกต่างรายคู่พบว่าอาชีพมีผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาล

ตำแหน่ง พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีตำแหน่งแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ไม่แตกต่างกัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งอาจเนื่องมาจากทุกตำแหน่งตั้งใจจริงและอาสาที่จะเข้ามาเป็นผู้นำของชุมชนที่เข้ามาบริหารในด้านต่าง ๆ และหาวิธีที่จะแก้ไขและวางแผนในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ จิตา จิตรตั้งตรง (2550) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549 - 2551) เทศบาลเมืองจันทบุรี พบว่า ตำแหน่ง/ บทบาทผู้นำในชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2549 - 2551) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

### ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี เทศบาลตำบลคอนหัวฟ่อ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมไม่พบปัจจัยใดที่มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี แตกต่างกัน การจากค้นพบดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

#### เชิงนโยบาย

1. ควรมีนโยบายให้คณะกรรมการชุมชนหรือตัวแทนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนหรือมีส่วนรับรู้รายละเอียดของการวางแผน/ โครงการ/ กิจกรรมของเทศบาล
2. แผนพัฒนาเทศบาลควรจะเน้นหนักในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชนหรือชุมชน
3. ควรมีนโยบายให้กรรมการชุมชนหรือประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนพัฒนาเทศบาล

#### เชิงปฏิบัติ

1. ควรแต่งตั้งคณะกรรมการชุมชนหรือประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล โดยอาจจะมีการหมุนเวียนกรรมการชุมชนทุก ๆ ฝ่ายและทุก ๆ ชุมชนให้ครอบคลุม เพื่อให้ได้รับรู้และมีส่วนร่วมในการวางแผน/ โครงการ/ กิจกรรมของเทศบาล
2. เทศบาลควรมีการจัดประชุมประชาคมเพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการของประชาชนและชุมชนแล้วนำปัญหาและความต้องการนั้น ๆ มาบรรจุลงแผนพัฒนาเทศบาลด้วย

3. ควรแต่งตั้งคณะกรรมการชุมชนหรือประชาชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการติดตามผลการดำเนินงานและปรับปรุงแก้ไขแผนพัฒนาเทศบาล

#### เชิงวิชาการ

1. ควรมีการศึกษาปัญหา อุปสรรค และสาเหตุที่ทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ไม่เป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้

2. ควรจะทำการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ ในด้านปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ ชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อให้ได้คำตอบเพิ่มเติมในประเด็นที่การศึกษาในเชิงปริมาณไม่สามารถทำได้

3. ศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในด้านอื่นๆ เพื่อให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองร่วมกับเทศบาล